

Konstnärernas Riksorganisation.

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm den 4 maj 2026

Remissvar över betänkandet *Utvidgad avdragsrätt för sponsring m.m.* (SOU 2026:5)

1. Inledning

Konstnärernas Riksorganisation inkommer härmed med synpunkter över betänkandet *Utvidgad avdragsrätt för sponsring m.m.* (SOU 2026:5) och anför följande.

Betänkandet innehåller förslag om att införa en ny bestämmelse i 16 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229) om avdragsrätt för utgifter för att förbättra eller upprätthålla näringsverksamhetens anseende. Konstnärernas Riksorganisation välkomnar att regeringen har tillsatt denna utredning och att frågan om avdragsrätt för sponsring har utretts på ett grundligt sätt. Konstnärernas Riksorganisation tillstyrker förslaget i dess huvudsakliga delar men önskar framföra ett antal synpunkter av särskild betydelse för konstnärer och kultursektorn.

2. Beskrivning av Konstnärernas Riksorganisations verksamhet

Konstnärernas Riksorganisation är en ideell förening som företräder ca 3 500 yrkesverksamma bildkonstnärer, konsthantverkare och formgivare i Sverige och är den fackliga organisationen för konstnärerna.

Medlemmarna består av konstnärer som ofta är enskilda näringsidkare eller har eget aktieföretag. Många medlemmar mottar eller skulle kunna dra nytta av sponsring i form av ekonomiskt stöd, varor eller tjänster, exempelvis ateljématerial, utrustning, lokaler eller stöd till utställningar och residensvistelser. Frågan om avdragsrätt för sponsring har därmed direkt betydelse för Konstnärernas Riksorganisations medlemmars försörjningsmöjligheter och arbetsvillkor. Kultursponsring kommer i huvudsak från företag eller organisationer med lokal eller regional förankring och beloppen är relativt blygsamma, ofta mellan 5 000 och 20 000 kronor (SOU 2026:5 s. 48 f.).

3. Synpunkter på betänkandet

3.1 Förslaget är välkommet för kultursektorn

Utredningen konstaterar att kultursponsringen i Sverige inte har utvecklats sedan början av 2000-talet, trots att det då fanns förväntningar om att kultursponsringen skulle öka på bekostnad av idrottssponsringen. Kultursponsringens andel av den totala sponsringen är i dag mindre än den var för tjugo år sedan. Sponsring utgör endast cirka två procent av totala intäkter till kultursektorn och sponsring som andel av scenkonstverksamheter uppgick bara till en procent 2023 (SOU 2026:5 s. 48). En viktig orsak till detta är att avdragsreglerna har missgynnat kultursponsring, eftersom kulturverksamheter har sämre förutsättningar att erbjuda direkta motprestationer i form av exponering jämfört med exempelvis idrottsorganisationer (SOU 2026:5 s. 68).

Det föreslagna avdraget, som inte förutsätter att direkta motprestationer visas utan i stället tar sikte på utgifter som syftar till att förbättra eller upprätthålla näringsverksamhetens anseende, kan enligt utredningen särskilt komma att gynna sponsortagare inom kultursektorn. Konstnärernas Riksorganisation delar denna bedömning och anser att förslaget har potential att bryta den negativa trend som präglat kultursponsringen under lång tid. Det är Konstnärernas Riksorganisations uppfattning att förslaget kan bidra till att lokala samarbeten stärks och att fler företag vågar satsa på kultursamarbeten utan att riskera att avdrag nekas. Konstnärernas Riksorganisation vill i detta sammanhang framhålla att bestämmelsens breda formulering, utgifter för att förbättra eller upprätthålla näringsverksamhetens anseende, innebär att även samarbeten med enskilda konstnärer, och inte bara med stora organisationer eller kulturinstitutioner, bör omfattas av den nya avdragsrätten. Det bör tydliggöras i den fortsatta beredningen.

3.2 Kravet på att samarbetet ska förmedlas utåt

Enligt utredningens förslag ska samarbetet ha förmedlats utåt, till exempel genom att det synliggörs, för att avdrag ska komma i fråga. I de särskilda yttrandena framhålls att det ibland kan vara "mycket subtila signaler man vill förmedla utåt" och att det bör vara företaget självt som avgör hur samarbetet ska förmedlas (SOU 2026:5 s. 118 ff). Konstnärernas Riksorganisation vill framhålla att konstnärliga samarbeten ofta har en annan karaktär än idrottssamarbeten, exempelvis residensvistelser, experimentella utställningar eller stöd till mindre gallerier, och att synligheten kan vara av mer subtil natur. Konstnärernas Riksorganisation anser att den fortsatta beredningen bör klargöra att det avgörande bör vara att samarbetet på något sätt kan verifieras, inte att det uppfyller en viss nivå av publik exponering.

3.3 Begreppet anseende och dess tillämpning på kultursamarbeten

Enligt utredningen ska begreppet "anseende" tolkas brett och kan avse åtgärder som syftar till att attrahera kunder, kapital eller arbetskraft, och en helhetsbedömning ska göras av om utgiften ingår i företagets långsiktiga varumärkesarbete (SOU 2026:5 s. 81). Konstnärernas Riksorganisation anser att den fortsatta beredningen bör ge konkret vägledning om hur detta krav ska tillämpas i kultursammanhang, för att undvika att Skatteverket och domstolarna faller tillbaka på den restriktiva praxis som utredningen avser att förändra. Konstnärernas Riksorganisation vill särskilt framhålla att det bör uppställas en presumtion i lagtexten för att företag som ingår överenskommelser om sponsring eller liknande samarbeten har en

affärsmässig avsikt med sina utgifter. Presumtionen bör medföra att bevisbördans placering för avdragsrätt flyttas från den skattskyldige att visa på att förutsättningar för avdrag föreligger, till att placeras på Skatteverket att visa på att förutsättningarna inte föreligger. En sådan presumtion har stöd i utredningens eget resonemang, där det anges att utgångspunkten vid sådana överenskommelser bör vara att företag har en affärsmässig avsikt med sina handlingar (SOU 2026:5 s. 86). I de särskilda yttrandena framhålls att presumtionen om affärsmässig avsikt bör gälla för alla typer av näringsverksamheter (SOU 2026:5 s. 122). Konstnärernas Riksorganisation instämmer i detta. Utan en sådan tydlig presumtion finns en risk att bestämmelsen inte får avsett genomslag inom kultursektorn.

3.4 Risk för uttagsbeskattning vid sponsring i form av varor och tjänster

I de särskilda yttrandena nämns att ett företag som sponsrar genom varor eller tjänster riskerar att träffas av uttagsbeskattning om ersättningen inte anses marknadsmässig, samt att en utgift som bedöms vara avdragsgill enligt den föreslagna nya bestämmelsen per definition är affärsmässigt motiverad och därmed inte bör kunna föranleda vare sig uttags- eller utdelningsbeskattning (SOU 2026:5 s. 124).

Konstnärernas Riksorganisation delar den ståndpunkten och anser att detta behöver klargöras i lagstiftningsarbetet. Om risken för uttagsbeskattning kvarstår kommer det att avskräcka företag från att sponsra med varor och tjänster, vilket skulle minska kultursamarbetenas mångfald och praktiska värde. Presumtionen för affärsmässiga skäl bör således gälla vid bedömningen av avdragsrätt och vid frågan om uttagsbeskattning ska påföras.

3.5 Gränsdragning mot gåva kvarstår för mindre företag

Skatteverket bedömer att komplexiteten med gränsdragningen mot gåva och privata levnadskostnader kommer att kvarstå för företag med mindre ägarkrets. I de särskilda yttrandena konstateras att denna bedömning signalerar en risk för att intentionen med förslaget inte får genomslag i praktiken för en stor grupp företag (SOU 2026:5 s. 123 f). I yttrandena framhålls vidare att en överlappning mellan företagsledarens personliga intressen och näringsverksamhetens intressen inte i sig ska utgöra grund för att neka avdragsrätt, utan att prövningen bör avse om utgiften typiskt sett ingår i företagets varumärkes- och anseendearbete (SOU 2026:5 s. 123). Konstnärernas Riksorganisation instämmer i detta. Många konstnärssamarbeten initieras av företagare med ett personligt kulturintresse, men det utesluter inte att samarbetet samtidigt är affärsmässigt motiverat. Som framhållits ovan ser vi det som lämpligt med en uttalad presumtion för avdragsrätt.

Konstnärernas Riksorganisation vill understryka att denna fråga har särskild bäring på kultursektorn. Som framgår av avsnitt 2 kommer kultursponsring i huvudsak från företag med lokal eller regional förankring och beloppen är relativt blygsamma. Om den nya bestämmelsen inte får genomslag just i detta segment riskerar reformen att i praktiken huvudsakligen gynna idrotten och de större samarbetena.

3.6 Val av finansieringsform

Utredningen anger som ett möjligt finansieringsalternativ en höjning av den lägsta momssatsen (sex procent), som bland annat omfattar biljetter till föreställningar, museer och konstnärliga rättigheter (SOU 2026:5 s. 114). Konstnärernas Riksorganisation invänder mot

detta alternativ. En momshöjning inom kulturområdet skulle direkt drabba kultursektorns intäkter. Utredningen noterar själv att det finns en förväntan om att bestämmelsen ska bidra till att bredda kultursektorns inkomster och att den effekten kan utebli om mottagarsidan samtidigt ska vara med och finansiera kostnaden.

3.7 Utvärdering med särskilt fokus på kultursponsring

Utredningen bedömer att det finns behov av en utvärdering efter ikraftträdandet. Utredningen konstaterar att bestämmelsen särskilt kan gynna sponsortagare inom kultursektorn. Konstnärernas Riksorganisation instämmer i detta men vill framhålla att utvärderingen bör ha ett specifikt fokus på kultursponsringens utveckling (SOU 2026:5 s. 15). För att kontrollera om denna förväntan infrias krävs att utvärderingen följer upp sponsringens fördelning mellan idrott, kultur och social sponsring, att kulturaktörer involveras i utvärderingsarbetet och att utvärderingen genomförs inom en rimlig tid efter ikraftträdandet.

3.8 Mottagarperspektivet behöver beaktas

Experten Charlotte Rydh (Giva Sverige) framhåller i sitt särskilda yttrande att det är avgörande att ett förenklat regelverk inte bara gynnar företagen, utan att även mottagarnas möjlighet att ta emot stöd förenklas, annars riskerar den potentiellt stora effekten av det nya regelverket att utebli (SOU 2026:5 s. 126). Rydh pekar särskilt på att regelverken för värdering, motprestation, moms och skatt behöver anpassas och förtydligas för mottagarsidan, som ofta är ideella föreningar, trossamfund och stiftelser. Regelverken skiljer sig i dag åt mellan dessa associationsformer på ett sätt som snedvrider villkoren. Konstnärernas Riksorganisation delar denna bedömning och vill understryka att konstnärer inte bör hamna i en situation där de tvingas göra komplexa skatterättsliga bedömningar för att kunna ta emot sponsringsersättning. Konstnärernas Riksorganisation uppmanar regeringen att i den fortsatta beredningen beakta mottagarsidans villkor för att säkerställa att den utvidgade avdragsrätten får avsedd effekt även för kultursektorn.

3.9 Etiska aspekter och konstnärlig integritet

Utredningen nämner att sponsring ibland förknippas med etiska problem, såsom att sponsorer vill styra och påverka sponsortagarens verksamhet på ett sätt som inte är förenligt med verksamhetens mål eller värderingar (SOU 2026:5 s. 112). Konstnärernas Riksorganisation vill påminna om att den konstnärliga friheten och integriteten är ett grundläggande värde som inte får äventyras av kommersiella intressen. En utvidgad avdragsrätt för sponsring kan öka trycket på konstnärer att anpassa sin verksamhet efter sponsorernas önskemål. Konstnärernas Riksorganisation vill i detta sammanhang särskilt framhålla att kravet på att samarbetet ska förmedlas utåt (avsnitt 3.2) kan förstärka denna problematik. Ju tydligare koppling som krävs mellan sponsorn och det konstnärliga uttrycket för att uppfylla synlighetskravet, desto större blir sponsorns förhandlingsutrymme att ställa krav på hur verket eller verksamheten utformas. Vi anser att det i den fortsatta beredningen bör understrykas att avdragsrätten inte på något sätt får eller ska kopplas samman med det konstnärliga innehållet.

3.10 Lotterivinster från konstföreningar på arbetsplatsen

Organisationer på kulturområdet, bland annat Bildkonst Sverige, Konstnärernas Riksorganisation och Riksförbundet Sveriges Konstföreningar, har framfört till utredningen

att lotterivinster från konstföreningar som är kopplade till en arbetsgivare bör undantas från förmånsbeskattning hos arbetstagaren. Denna typ av föreningar stöttar lokala bildkonstnärer och gallerier, och förslaget uppges särskilt gynna bildkonstnärer på mindre orter (SOU 2026:5 s. 72)

Konstnärernas Riksorganisation beklagar att utredningen inte har tagit ställning till detta förslag. Konstnärernas Riksorganisation anser att det är en angelägen fråga som direkt berör organisationens medlemmars försörjningsmöjligheter, särskilt utanför storstäderna, och uppmanar regeringen att bereda frågan vidare inom ramen för det pågående arbetet med bredare kulturfinansiering.

4. Sammanfattning

Konstnärernas Riksorganisation

- tillstyrker förslaget om en ny bestämmelse i 16 kap. 11 § IL om avdragsrätt för utgifter för att förbättra eller upprätthålla näringsverksamhetens anseende.
- anser att kravet på att samarbetet ska "förmedlas utåt" behöver förtydligas så att det inte missgynnar konstnärliga samarbeten av subtil karaktär. Det avgörande bör vara att samarbetet kan verifieras, inte att det uppfyller en viss nivå av publik exponering.
- anser att den fortsatta beredningen bör ge konkret vägledning om hur begreppet "anseende" ska tillämpas i kultursammanhang, för att undvika att Skatteverket och domstolarna faller tillbaka på den restriktiva praxis som utredningen avser att förändra. Konstnärernas Riksorganisation vill särskilt framhålla att det bör uppställas en presumtion i lagtexten för att företag som ingår överenskommelser om sponsring eller liknande samarbeten har en affärsmässig avsikt med sina utgifter.
- anser att risken för uttagsbeskattning vid sponsring i form av varor och tjänster kan motverka incitamenten för att tillhandahålla sponsring och att presumtionen för affärsmässiga bör gälla även då frågan om uttagsbeskattning ska påföras och att detta bör framgå av lagtexten.
- anser att gränsdragningen mot gåva och privata levnadskostnader för företag med mindre ägarkrets behöver klargöras, eftersom kultursponsring ofta sker i just detta segment, förslagsvis genom ovannämnda presumtioner för affärsmässiga skäl.
- avstyrker att den lägsta momssatsen, som omfattar kulturbiljetter och konstnärliga rättigheter, används som finansieringsalternativ, eftersom det direkt skulle motverka reformens syfte.
- anser att en kommande utvärdering bör ha ett särskilt fokus på kultursponsringens utveckling och att kulturaktörer bör involveras i utvärderingsarbetet.
- anser att frågan om skattefrihet för lotterivinster från konstföreningar på arbetsplatsen bör beredas vidare.

- delar bedömningen i det särskilda yttrandet från Charlotte Rydh (Giva Sverige) att även mottagarsidans villkor – avseende värdering, motprestation, moms och skatt – behöver förenklas för att reformen ska få avsedd effekt för kultursektorn.

Konstnärernas Riksorganisation

Eva Månsson
Verksamhetschef